

Sosiaali- ja terveysministeriö
STM129:00/2014
Vastausosoite: kirjaamo.stm@stm.fi

Sosiaali- ja terveysministeriön lausuntopyyntö, vp 13.3.2017

Sosiaali- ja terveysministeriö on pyytänyt Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirastolta (Valvira) lausuntoa potilasvahinkolain uudistamista selvittäneen työryhmän loppuraportista, joka on laadittu hallituksen esityksen muotoon.

Valvira pitää loppuraportissa esitettyä potilasvakuutusjärjestelmään sovellettavan lainsäädännön kokonaisuudistusta perusteltuna ja järjestelmää selkeyttävänä muutoksena. Valvira toteaa kuitenkin Potilasvakuutuskeskuksen ja potilasvahinkolautakunnan tiedonsaantioikeuksista niitä koskeviin lakeihin esitetyn osalta seuraavaa:

Viranomaisen toiminnan julkisuudesta annetun lain (621/1999) 26 §:n mukaan viranomaisen voi antaa salassa pidettävästä viranomaisen asiakirjasta tiedon, jos tiedon antamisesta tai oikeudesta tiedon saamiseen on laissa erikseen nimenomaisesti säädetty. Mainitussa säännöksessä edellytetään erityislain nimenomaista säännöstä oikeudesta tai velvollisuudesta antaa salassa pidettävä tieto tai säännöstä oikeudesta saada tällainen tieto.

Voimassa olevan potilasvahinkolain (585/1986) 5 d ja 12 §:ien mukaan Potilasvakuutuskeskuksella ja potilasvahinkolautakunnalla on oikeus saada maksutta käsiteltävänä olevan asian selvittämiseksi tarpeelliset tiedot muun muassa viranomaisilta, kuten Valviralta, sen estämättä, mitä salassapitovelvollisuudesta säädetään. Nyt valmisteltavina olevissa laeissa (potilasvakuutuslaki 54 § ja laki potilasvahinkolautakunnasta 15 §) tiedonsaantioikeutta on tarkoitus muuttaa Valviran ja aluehallintovirastojen osalta siten, että Valviralla ja aluehallintovirastoilla on oikeus (potilasvakuutuslain sanamuoto) tai on velvollisuus (potilasvahinkolautakunnasta annetun lain sanamuoto) antaa virka-apua Potilasvakuutuskeskuksen ja potilasvahinkolautakunnan tiedonsaantioikeuden hoitamiseksi/toteuttamiseksi. Yksityiskohtaisten perustelujen mukaan esitetyt säännökset vastaavat voimassa olevan potilasvahinkolain 11 a §:n 4 momentin sisältöä, jonka mukaan Valvira ja aluehallintovirastot ovat velvolliset antamaan potilasvahinkolautakunnalle virka-apua sen tehtävien hoitamiseksi. Virka-avun sisältöä ei ole määritelty potilasvakuutuslain ja potilasvahinkolautakunnasta annettavan lain yksityiskohtaisissa perusteluissa tai voimassa olevan potilasvahinkolain 11 a §:n 4 momentin esitöissä mitenkään, joten se jää hyvin epäselväksi.

Valvira toteaa, että Potilasvakuutuskeskuksen tietopyynnöt Valviralle ovat pääsääntöisesti koskeneet salassa pidettävää tietoa sisältäviä asiakirjoja

Dnro 148/00.04.00.03/2017

3.2.2017

(kuten kantelupäätöksiä ja niihin liittyviä asiantuntijalausuntoja), joiden antamisesta tulee viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain 26 §:n mukaan säätää lailla. Valvira toteaa, että potilasvakuutuslakiin ja potilasvahinkolautakunnasta annettavaan lakiin esitetyt säännökset Valviran oikeudesta/velvollisuudesta antaa virka-apua tiedonsaantioikeuksien hoitamiseksi/toteuttamiseksi eivät oikeuta Valviraa salassa pidettävien tietojen antamiseen. Jotta Valvira voisi myös jatkossa antaa Potilasvakuutuskeskukselle ja potilasvahinkolautakunnalle tietoja myös salassa pidettävistä asiakirjoistaan, potilasvakuutuslakiin ja potilasvahinkolautakunnasta annettavaan lakiin tulee tehdä nimenomainen säännös Valviran oikeudesta tietojen luovuttamiseen. Mikäli potilasvakuutustyöryhmä on asiaa valmistellessaan katsonut, että potilasvakuutuslain 54 §:n 1 momentin 1 kohta, jonka mukaan "Potilasvakuutuskeskuksella on oikeus salassapitovelvollisuutta ja muiden tiedon saantia koskevien rajoitusten estämättä saada vakuutus- ja eläkelaitokselta, viranomaiselta sekä muulta taholta, johon viranomaisten toiminnan julkisuudesta annettua lakia sovelletaan, tiedot vahinkoa kärsineen tai korvaukseen oikeutetun työsuhteista, yrittäjätyöstä ja ansioista, hänelle maksetuista etuuksista sekä muista näihin verrattavista seikoista", kattaa myös salassa pidettävien potilastietojen saamisen Valviralta, Potilasvakuutuskeskuksen tiedonsaantioikeutta koskevaa pykälää (54 §) ja sen yksityiskohtaisia perusteluja on Valviran käsityksen mukaan syytä tarkentaa. Edellä todetun kaltaisia salassa pidettävien tietojen saamissäännöksiä on Valviran käsityksen mukaan tulkittava suppeasti, eikä esimerkiksi potilastietoja voida pitää vahinkoa kärsineen tai korvaukseen oikeutetun työsuhteisiin, yrittäjätyöhön ja ansioihin taikka hänelle maksettuihin etuuksiin verrattavina tietoina. Nyt ehdotettu säännös ei Valviran käsityksen mukaan siten kata potilastietojen kaltaisten tietojen saamista Valviralta tai muilta viranomaisilta. Vastaavantyyppistä säännöstä on esitetty myös potilasvahinkolautakunnasta annettavan lain 15 §:n 1 momentin 3 kohtaan.

Valvira ja aluehallintovirastot ovat voimassa olevan potilasvahinkolain 11 a §:n 4 momentin mukaan velvolliset antamaan potilasvahinkolautakunnalle virka-apua sen tehtävien hoitamiseksi. Virka-avun antamista koskeva säännös on siirretty potilasvahinkoasetuksesta potilasvahinkolakiin vuonna 2000, jolloin virka-avun antamista ja sisältöä ei määritelty lain esitöissä sen tarkemmin. Valviran tietojen mukaan potilasvahinkolautakunta on joitakin kertoja pyytänyt em. pykälän perusteella aluehallintovirastolta virka-apua esimerkiksi potilasasiakirjojen hankkimiseksi yksityiseltä ammatinharjoittajalääkäriiltä tilanteessa, jossa lääkäri ei ole antanut potilasvahinkolautakunnalle sen pyytämiä, korvaushakemuksen käsittelemiseksi tarpeellisia potilasasiakirjoja.

Mikäli potilasvakuutuslakiin ja potilasvahinkolautakunnasta annettavaan lakiin sisällytetään säännökset Valviran ja aluehallintovirastojen oikeudesta/velvollisuudesta antaa virka-apua tiedonsaantioikeuksien hoitamiseksi/turvaamiseksi, virka-avun antamissäännös pitää Valviran käsityksen mukaan kirjoittaa ja perustella täsmällisemmin. Valvira näkemyksen mukaan virka-avun antamista koskevien säännösten olisi myös perusteltua olla kummassakin laissa sisällöltään samat (nyt esitetty toiseen lakiin oikeutta ja toiseen velvollisuutta virka-avun antamiseen). Valvira toistaa edellä jo

Dnro 148/00.04.00.03/2017

3.2.2017

toteamaansa viitaten, että esitetyt virka-avun antamissäännökset eivät oikeuta Valviraan antamaan tietoa salassa pidettävistä asiakirjoista, vaan tietojen luovuttamisesta on säädettävä nimenomaisesti ja täsmällisesti. Valvira toteaa lisäksi näkemyksensä, että mikäli virka-avun antamisesta säädetään, tulee asian valmistelussa huomioida, että Valviran ja aluehallintovirastojen tehtäviä valmistellaan siirrettäväksi uuteen Valtion lupa- ja valvontavirastoon 1.1.2019 alkaen.

Työryhmäraportin mukaan uusien lakien on tarkoitus tulla voimaan samaan aikaan sote-uudistuksen kanssa eli vuoden 2019 alusta alkaen. Valviran ja aluehallintoviraston tehtäviä valmistellaan siirrettäväksi valtioneuvoston alaisuuteen perustettavaan Valtion lupa- ja valvontavirastoon, jonka on tarkoitus aloittaa toimintansa 1.1.2019 alkaen. Mikäli näin tapahtuu, hallituksen esitykseen ei ole Valviran näkemyksen mukaan syytä sisällyttää lainkaan Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirastosta annetun lain muutosehdotusta, vaan tiedonsaantioikeus myös Potilasvakuutuskeskukselta olisi syytä sisällyttää ko. uuden viraston tiedonsaantioikeussäännöksiin.

Ylijohtajan sijainen,
johtaja

Lakimies

Tarja-Holi

Hanna Linna